

P.P. PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW
PRACOWNIA w SZCZECINIE, ul. RYCERSKA 3

Obiekt: Park dworski

Adres: ul. Rycka 3, Szczecin

Stadium: Projekt ogólny konserwacji -
projekt

Część:

Gł. Projektant:

Projektant: inż. Grzegorz Nagel

Nr zlec. Rok 1976

WCP Szczecin, sam. nr 2855-74 5000

uniw.-5.000-1075/75

1727

adres

.....
obiekt

WZP Szczecin, zam. nr 2854-74 5000 t

Nr. inv. 2224 dop.
BIBLIOTEKA
 Zarządu Ochotniczej Strażnicy w Jesso-Polzie, Ogród.
 Muzeum ~~Pałacowego~~ w Warszawie
 ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-73

PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE

ODDZIAŁ SZCZECIN, UL. RYCERSKA NR 3 — TEL. 8355

Nr archiwalny

Nr zlecenia

Inwestor naczelny Ministerstwo Kultury i Sztuki

Inwestor główny

Inwestor bezpośredni Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie

PROJEKT

Obiekt Park dworski

Adres Unin gm. Wolin woj. Szczecin

Branża Ekspertyza ogólna dendrologiczna — techniczna

Faza

Kubatura m²

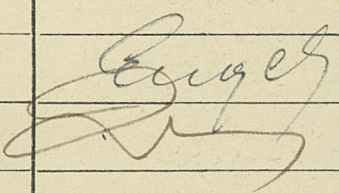
Powierzchnia użytkowa m²

Powierzchnia zabudowy m²

Wielkość działki ok. 2,00 ha

ARCHIWUM
OŚRODKA OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9, tel. 628 48 41 w. 130

Nd imk. 2222

Projekt opracowali	Imię i nazwisko	Podpis	Data
Gł. Projektant			
Projektant	inż. Grzegorz Engel		31.05.76
Kier. Pracowni	mgr inż. arch. Z. Ruczkowski upr. z art. 361 nr 2032/60		
Kier. Zespołu			
Kreślił			

Szczecin, dnia maj 1976 r.

M E T R Y C Z K A P A R K U O G R O D U

1.	Adres:	Miejscowość - Unin	Gmina - Wolin	województwo - Szczecin
2.	Nazwa parku:	aktualna -	dawna - niennana	
3.	Rodzaj parku: i stan jego zachowania	dworski, zaniedbany		
4.	Czas powstania:	XIX wiek, naturalistyczny		
5.	Położenie parku:	przy zabudowaniach Gospodarstwa PGR Unin, 200 km od szosy do Wolina / 7km/ i Międzywodzia / 16 km/, na wyspie Wolin.		
6.	Położenie parku:	ogółem ha -	w tym wod w ha -	czy są na niej budynki i jak - dwór
		2,00		
7.	Użytkownik parku:	Gospodarstwo Unin podległe Kombinatowi PGR Wolin		
8.	Czy jest w rejestrze:	data i ne rejestru - brak		
9.	Istniejące dokumentacje /data i autor/:	pomiar sytuacyjno-wysokościowy - brak		inwentaryzacja zieleni - brak
		studium historyczne - brak		złożenia techniczno-ekonom. brak
		techniczne, branżowe, dokumentacje i ekspertyzy - brak		
10.	Przeprowadzone dotychczas remonty:	nie wykonano		

I. Krótka analiza historyczna

=====

1. Ewolucja układu przestrzennego

Unin /historyczne nazwy Tonnin, Alt Tonin/ leży w odległości 7 km od Wolina w kierunku północnym, na wyspie Wolin, nad Dziwną.

Park zajmuje małą powierzchnię przy zabudowaniach Gospodarstwa PGR wzdłuż brzegu rzeki.

Zadrzewienie parku nie nosi śladów nawałstwień stylowych.

Jest to typowy park dworski, pochodzący przypuszczalnie z początku XIX wieku, o cechach parku naturalistycznego.

Drzewa rosnące w dużym zwarcu, zatraciły swój pierwotny kształt drzew parkowych, i przybrały cechy drzew leśnych o małej koronie i smukłym pniu.

Park obok roli użytkowej chronił przed wiatrami dwór i zabudowania wsi, spełniał rolę czynnika regulującego poziom wody na gruntach przyległych do rzeki, był tłem kolorystycznym dla sąsiedniej zabudowy.

Dzieje obiektu do zakończenia II wojny światowej nie są znane.

Po wojnie park należał do Państwowego Gospodarstwa Rolnego.

Obecnie należy do Gospodarstwa Unin wchodzącego w skład Kombinatu PGR Wolin. Na terenie parku nie wykonywano w ostatnim 30-leciu żadnych zabiegów konserwacyjnych.

Park jest bardzo mocno zaniedbany i zaśmiecony.

Na początku 1976 r. odnowiono dwór, założono elewację, a wewnątrz budynku przystosowano ~~na~~ pomieszczenia biurowe Gospodarstwa, Klub "Ruchu", świetlicę i mieszkania dla 4-ch rodzin.

2. Dawne plany

- brak

3. Źródła do dziejów parku

1. Wł. Seneta - "Dendrologia" PWN Warszawa 1973 r.
2. T. Szymanowski - "Rozpoznawanie drzew i krzewów ozdobnych w stanie bezlistnym" PWRiL Warszawa 1974,

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1. Układ przestrzenny

Szkic parku wykonano na podstawie mapy gruntów rolnych Gospodarstwa PGR Unia, z uwzględnieniem istniejących szczegółów terenowych na dzień 20.V.1976 r. Powierzchnię szacuje się na ok. 2,00 ha.

Granice parku:

wschodnia - wzdłuż brzegu rzeki Dziwny,
południowa - rów melioracyjny szer. 2 m.
zachodnia - zabudowania gospodarcze PGR

Fot.1.

południowa - od alei dojazdowej do dworu wzdłuż drogi do rzeki do miejsca pobierania wody dla celów p.poż.

Fot.2.

Dwór, zbudowany w kształcie litery "L", składa się z dwóch budynków związanych pod kątem rozwartym, o orientacji południowej. Główne wejście do dworu usytuowane jest w skrzydle północnym, przed którym znajduje się podjazd. Droga dojazdowa otacza małą powierzchnię, ogrodzoną płotem z siatki metalowej.

Fot.3.

Na powierzchni tej rośnie 10 szt. starych drzew, w tym stary klon o pękniętym i próchniałym pniu. Wśród drzew stoi cokolwiek pomnika.

Fot.4.

Od strony południowej i wschodniej do dworu przylegają ogródki pracownicze. Zagospodarowanie tego terenu jest chaotyczne, ogrodzenia i szopki gospodarcze nieestetyczne - prowizoryczne. Powierzchnia w sąsiedztwie ogródków jest zaśmiecona. Stare zaдрzewienie parku zajmuje południową część obiektu. Brak jest dróg spacerowych, teren jest podmokły i mocno porośnięty krzewami, podrostem drzew i roślinnością zielną / rdest szachaliński, pokrzywa, podbiał/.

W części południowo-zachodniej znajduje się mały staw o wym. 10 x 20 m, połączony z rowem melioracyjnym, który wyznacza południową granicę parku. W pobliżu stawu rośnie grupa starych drzew, z których na uwagę zasługuje: wierzba oskórka 370 cm i jesion 320 cm. Do rowu odprowadzane są ścieki z gospodar-

stwa. W tej części park graniczy na krótkim odcinku z lasem, który wąskim pasem rośnie wzdłuż łąk położonych nad brzegiem rzeki.

fot.5 Na terenie parku znajdują się dwie polany, które ³⁰ pozostałością pośa nadbrzeżnych łąk. Polany te porasta podwórst panujących drzew parkowych: jesion, olsza, wierzba, dąb.

Ozdobą dendrologiczną starego zadrzewienia są dęby rosnące w pobliżu ogródków warzywnych, w tym: dąb szypułkowy o obwodzie pnia 390 cm, dąb bezszypułkowy 330 cm, dąb błotny / 2szt/ 220cm. W pobliżu dworu rośnie bardzo stary cis o obwodzie pnia 140 cm i buk pospolity odm. purpurowa 230 cm.

Na uwagę zasługują dwa stare graby o obwodzie 260 cm i 270 cm rosnące w pobliżu granicy polany.

Teren parku jest płaski z małym nachyleniem ku rzece ze względu na gęsty podrost i podszyt oraz okresami podmokły grunt.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin.

- - - - -

W parku wyróżnić można następujące gatunki drzew i krzewów:
a/ drzewa

1. Buk pospolity	- <i>Fagus silvatica</i> 1 szt.
2. Buk pospolity odm. purpurowa	- <i>Fagus silvatica</i> var. <i>Atropunicea</i> 2 szt.obw.pnia 230 cm,
3. Brzoza brodawkotata	- <i>Betula verrucosa</i> 3 szt.
4. Cis pospolity	- <i>Taxus baccata</i> 2 szt. max obw.pnia 140 cm wys. 8m.
5. Dąb błotny	- <i>Quercus palustris</i> 2 szt. obw.pnia 220 cm
6. Dąb bezszypułkowy	- <i>Quercus petraea</i> 3 szt.
7. Dąb szypułkowy	- <i>Quercus robur</i> 58 szt. max. obw.pnia 390 cm
8. Grab pospolity	- <i>Carpinus betulus</i> 19 szt. max obw.pnia 260-270cm średnia 150cm
9. Głóg dwuszyjkowy odm. różowa	- <i>Crataegus oxycantha</i> var. <i>rosea</i> 3 szt.

10. Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior*
51 szt. max obw.pnia 320 cm
11. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum* 6 szt.
12. Klon pospolity - *Acer platanoides* 20 szt.
13. Klon jawor - *Acer pseudoplatanus* 5 szt.
14. Klon polny - *Acer campestre* 1 szt.
15. Lipa drobniolistna - *Tilia cordata* 9 szt.
16. Olsza czarna - *Alnus glutinosa* 7 szt.
17. Orzech włoski - *Juglans regia*
18. Robinia akacjowa - *Robinia pseudoacacia* 2 szt.
19. Sosna wejmutka - *Pinus strobus*
20. Świerk pospolity - *Picea abies* 1 szt.
21. Topola czarna - *Populus nigra*
4 szt. obw.pnia 270 cm
22. Wiąz górski - *Ulmus glabra*
23. Wiąz polny - *Ulmus carpinifolia* 10 szt.
max obw.pnia 570 cm
24. Wierzba biała - *Salix alba* 31 szt.
25. Wierzba krucha - *Salix fragilis*

b/ krzewy:

26. Bez czarny - *Sambucus nigra*
27. Bluszcz pospolity - *Hedera helix*
28. Forsycja zwisająca - *Forsythia suspensa*
29. Głóg jednoszyjkowy - *Crataegus monogyna*
30. Dereń świdwa - *Cornus sanguinea*
31. Leszczyna pospolita - *Corylus avellana*
32. Leszczyna pospolita odm. purpurowa - *Corylus avellana*
var. *Fuscorubra* 2 szt.
33. Lilak - *Syringa* sp.
24. Porzeczka czarna - *Ribes rubrum*
25. Porzeczka złota - *Ribes aureum*
26. Śnieguliczka biała - *Symphoricarpos albus*
27. Wierzba iwa - *Salix caprea*

Ogółem na terenie parku rośnie około 240 szt. grubych drzew / pierśnicy powyżej 25 cm/.

Wyróżniono 25 gatunków drzew, w tym 4 ~~xxkxx~~ pochodzenia obcego i 12 gatunków krzewów w tym 3 obce.

Ogólny stan zdrowotny ocenia się jako dostateczny,

Wiele starych drzew wymaga zabiegów konserwacyjnych. Stwierdza się, że niektóre grube drzewa mają mechaniczne uszkodzenia np. cis, klon, grab.

Wiek drzew ocenia się na /80 - 110 / 90 lat, z tym, że rośnie w parku kilkanaście drzew wiekowych : 180 - 200 lat. Drzewa te oznaczone kolejnymi numerami na załączonym szkicu:

Nr 1 dxk cis pospolity	- obw. pnia 140 cm
Nr 2 dąb szypułkowy	- " " 390 cm
Nr 3 dąb bezszypułkowy	- " " 330 cm
Nr 4 dąb błotny	- " " 220 cm
Nr 5 grab pospolity	- " " 270 cm
Nr 6 grab pospolity	- " " 260 cm
Nr 7 wiąz polny	- " " 370 cm
Nr 8 jesion wyniosły	- " " 320 cm

Drzewa rosną w zmieszaniu jednostkowym. Powierzchnia parku pokryta jest w 90 % podrostem i pedszytem.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Na podstawie wizji terenowej stwierdza się:

- 1/ opisana powierzchnia parku nie pokrywa się z powierzchnią dawnego założenia. Od parku odgraniczono powierzchnię:
 - przy północnej granicy, na której znajdowała się piwnica lodownia, obecnie teren ~~xxxj~~ zajmuje budynek mieszkalny
 - przy południowej granicy, powierzchnię włączono do pastwiska;
- 2/ podstawowy skład gatunkowy drzew nie uległ zmianie;
- 3/ powierzchnia po starym sadzie została przeznaczona pod ogródki pracownicze, zagospodarowana chaotycznie;
- 4/ został zatarty układ ścieżek parkowych w wyniku bujnego rozrostu samosiewu panujących drzew i krzewów;
- 5/ powierzchnia jest zaśmiecona i zarosnięta roślinnością

zielną

4. Rola obiektu w krajobrazie

Park stanowi tło kolorystyczne dla dworu i sąsiedniej zabudowy.

III. Wnioski dotyczące:

=====

1. Granice ochrony konserwatorskiej i zakres renowacji: -

a/ ochrony układu parku:

- wytyczyć nowe ścieżki spacerowe i ustawić ławki parkowe;
- oczyścić z chwastów i podrostu powierzchnię zadrzewioną, wyrównać i zasiać trawę;
- oczyścić powierzchnię łąki - polan z podrostu drzew;
- ogrodzić park od strony zachodniej i północnej;
- zlikwidować szopki - ruiny i ogrodzenia ogródków;
- wykonać nowe nasadzenia drzew i krzewów ozdobnych ze szczególnym uwzględnieniem wolnych miejsc po ogródkach warzywnych i wolnej powierzchni przyległej do ściany ogrodowej dworu;

b/ ochrony ekologicznej:

- dokonać cięć sanitarnych, usunąć wywroty drzew i drzewa chore - spróchniałe;
- wykonać cięcia w zadrzewieniu, szczególnie usunąć drzewa pochodzące z samosiewu ~~zakaz~~ zasłaniające drzewa eksponowane / ozdobne/;
- wywiesić skrzynki lęgowe i noclegowe dla pożytecznego ptactwa;
-

c/ ochrony kompozycji widokowej:

- pozostawić i chronić stare zadrzewienie rosnące wzdłuż brzegu rzeki / wierzby, topole/.

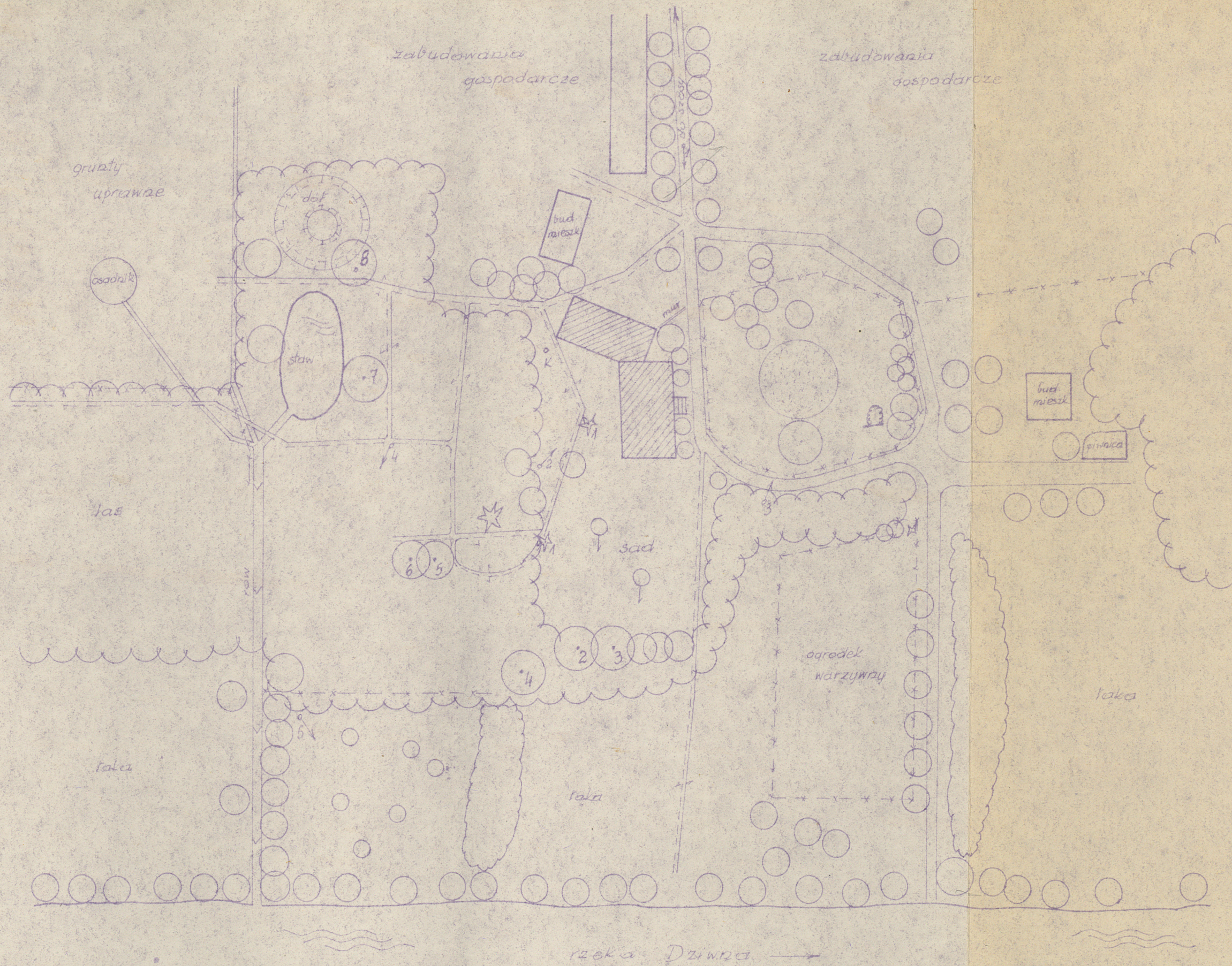
2 i 3. Ewentualne zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania

Park po wykonaniu wniosków jak wyżej, należy przeznaczyć na miejsce rekreacyjno-wypoczynkowe miejscowej ludności i przejezdnych turystów.

Zdaniem autora niniejszego opracowania park nie jest interesującym obiektem. Jego bardzo skromne rozwiązanie układu przestrzennego, skąpy skład gatunkowy drzew i krzewów oraz pospolita architektura dworu nie przemawiają za objęciem go ochroną konserwatorską.

Obiekt ten należy jednak uporządkować i zachować ze względu na walory krajobrazowe i znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska, oraz położenie na wyspie Wolin przy przelotowej trasie turystycznej z Wolina do Międzywodzia. Zagospodarowanie parku należy wykonać w ramach planu zadrzewień gospodarstw podległych Kombinatowi PGR w Wolinie. Wiekowe drzewa noszące znamiona pomników przyrody powinny figurować w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody i być otoczone należytą opieką.

Szczecin, maj 1976 r.

SZKIC PARKU DWORSKIEGO W MIEJSCOWOŚCI UNIN

GM. WOLIN

ARCHIWUM
OŚRODKA OCHRONY
ZABYTOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9, tel. 628 48 41 w. 130
Nr. inw. 2227

Oznaczenia

- granica litego zadrzewienia
- wiekowe drzewa
- kępy krzewów
- drogi
- ogrodzenia
- klomb
- pomnik
- stanowisko wyk. zdjęć

Opracował

inż. Grzegorz Engel
1976

1. Unin gm. Wolin
Park dworski.
Aleja dojazdowa do dworu.
Fot. Barbara Sańko - dn. 16.II.1976 r.
Neg. nr 26368 w Arch. PKZ w Szczecinie

2. Unin. gm. Wolin
Park dworski.

Zadrzewienie na powierzchni przyległej do elewacji ogrodowej
dworu. Na planie okaz starego cisa.

Fot. Barbara Sańko - dn. 16.II.1976r.

Neg. nr 26370 w Arch. PKZ w Szczecinie

3. Unin, gm. Wolin
Park dworski

Stary klon o pękniętym i spróchniałym pniu rosnący w pobliżu
głównego wejścia do dworu. W głębi budynek mieszkalny i zabudowania
Gospodarstwa.

Bot. Barbara Sańko - dn. 16.II.1976r.

Neg. nr. 26369 w Arch. PKZ w Szczecinie

4. Unin, gm. Wolin
Park dworski
Wnętrze parku - stare zadrzewienie.
Fot. Barbara Sańko - dn. 16.II.1976r.
Neg. nr 26371 w Arch. PKZ w Szczecinie

5. Unin, gm. Wolin
Park dworski
Fragment parku nad brzegiem rzeki Dziwny.
F t. Barbara Sańko - dn. 16.II.1976 r.
Neg. nr 26373 w Arch. PKZ w Szczecinie.